

Manifest UPEC 2018

El futur del treball. Utopia o distopia?

Un punt comú a totes les esquerres ha estat, històricament, la lluita per l'emancipació de la classe treballadora, i del treball en si mateix. El treball, activitat en què l'ésser humà se sotmet a les lleis de la natura per tal de transformar-la, és una part essencial de la nostra pròpia naturalesa com a espècie. Sense el treball la vida humana és impossible, cosa que és particularment certa en l'esfera del treball més ignorada i invisibilitzada: el treball de cura. Per això, qui controla el treball controla la vida. I és obvi que, en el nostre món, la immensa majoria de la humanitat té cada cop menys control sobre el seu treball i, per tant, sobre les seves vides.

L'herència de la contrarevolució conservadora dels anys 1980 és que l'Estat democràtic ha abdicat, en bona mesura, de la seva funció com a regulador de la vida econòmica en benefici de la majoria i ha tornat a ser, com al segle XIX, una eina de dominació al servei d'un capitalisme financer cada cop més depredador. El trencament del pacte social posterior al 1945 ha comportat la precarització del treball i de la vida, així com l'augment de la desigualtat, agreujades ambdues pels anys de crisi econòmica i per les polítiques de retallades.

Així, els enormes avenços tecnològics del nostre temps (Internet, la telefonia intel·ligent, la robotització), en comptes d'alliberar la humanitat de feines alienants, estan servint en bona mesura per a precaritzar encara més el treball i, amb ell, la vida de milers de milions de persones. Com va passar durant la Revolució Industrial, innovacions tecnològiques amb el potencial per a fer a les persones més lliures estan servint, en canvi, per a reduir-les a formes cada cop més abjectes de servitud. Un mal que no es troba en aquestes innovacions en si mateixes, sinó en el fet que les institucions públiques que les haurien de posar al servei del bé comú estan, cada cop més, segrestades per grans poders privats com més va més independents de tot control democràtic.

A les velles formes de precarització del treball s'han afegit les seves noves expressions, que per la transversalitat que han adquirit estan afectant el conjunt de la classe treballadora. Per si fos poc, aquesta precarització creixent del treball interactua, en un cercle viciós, amb els altres eixos de dominació presents encara a la nostra societat, en particular: ètnia, gènere i generació. La resposta d'una part important de les poblacions treballadores del Primer Món està sent, per desgràcia, un tancament ètnic promogut per la dreta: *“el problema no és com es reparteix el pastís entre el patró i tu”,* venen a dir, *“sinó com es reparteix entre tu i el treballador que ve d'un altre país, té un altre color de pell o parla una altra llengua”.*

La inquietud generada per aquests canvis i la por a un retrocés, que ja s'està notant, en les condicions laborals i de benestar poden promoure la temptació de caure en el reforçament de les fronteres enfront de la solidaritat entre els pobles. Aquest és el discurs del populisme d'extrema dreta de Trump, Le Pen i Farage. Un populisme que fa que els pobles d'arreu de la Terra perdin de vista que l'única manera de recuperar la sobirania enfront de les elits

econòmiques globals és, precisament, debilitant la dels Estats nació per baix (a favor del control local i la democràcia participativa) i per dalt (a favor d'estructures supranacionals sotmeses a control democràtic).

Aquest ressentiment té també la seva expressió en el gènere: els nuclis promotors de la xenofòbia solen ser ferotgement masclistes i misògins, acusant el feminisme de promoure una espècie de conspiració antimasculina que seria una de les autèntiques arrels de la inseguretat vital que viuen els treballadors del Primer Món. Arreu d'Internet proliferen fòrums, webs i usuaris anònims que promouen aquesta visió conspiradora i paranoica de la realitat social, oferint un pou on abocar les frustracions creixents d'unes poblacions treballadores amenaçades per la marxa d'un món sobre el qual cada cop tenen menys control.

Si tot això és, efectivament, el resultat del segrest de la democràcia per part de grans poders econòmics privats, la recepta a mitjà termini hauria de ser el clàssic "*organitza't i lluita*". El problema és que la lluita pacífica i democràtica depèn, de forma crucial, de l'existència d'un cos robust de drets i llibertats que, avui en dia, es troben sota amenaça. Arreu del món, l'autoritarisme s'està arrelant i enfortint. Al si de la pròpia UE ens trobem amb règims en caiguda lliure cap a l'autoritarisme, com ara Hongria i Polònia. Fins i tot a l'Estat espanyol, sense arribar encara a aquests nivells de regressió democràtica, ens trobem cantants condemnats a presó per lletres "injurioses" contra la monarquia, tuitaires acusats de "delicte d'odi" per criticar algun cos policial, artistes i activistes processats per "ofendre sentiments religiosos", més de 300 sindicalistes encausats o condemnats simplement per manifestar-se o per participar en un piquet informatiu, moviments de protesta sotmesos a una violència policial desmesurada, dirigents civils com els Jordis empresonats sota acusacions que la pròpia Amnistia Internacional ha demanat que es retirin, o polítics com els imputats en la causa general contra el procés sobiranista sotmesos a mesures cautelars desproporcionades i a acusacions draconianes.

Malgrat totes les dificultats, organitzar-se i lluitar és el que ha fet, en un context advers, el sindicalisme, una de les més actives i combatives barreres al neoliberalisme rampant. Organitzar-se i lluitar és també el que estan fent les persones afectades per la bombolla especulativa de l'habitatge o per la pobresa energètica. És el que estan fent les persones refugiades, els pensionistes i el precariat. És el que estan fent les feministes davant la violència masclista, la desigualtat salarial i els sostres de vidre.

I és que perquè els treballadors i les treballadores recuperin el control sobre el treball, i sobre les seves vides, no queda més remei que organitzar-se i lluitar. I per a tal fi són imprescindibles, també, la reflexió i el debat. No per a contemplar en abstracte les idees que en sorgeixin, sinó precisament per tal que la lluita per l'emancipació del treball no estigui guiada per prejudicis i inèrcies heretades, sinó per propostes, estratègies i tàctiques adaptades a la realitat dels nostres temps. Davant la desigualtat, la precarietat i l'autoritarisme, necessitem que la raó guiï les idees, i que aquestes guiïn l'acció. No només hem de lluitar contra la distòpia, sinó saber cap a quina utopia ens volem dirigir, i com ens hi podem atansar. Aquest és el fil de reflexió i debat que proposem des de la XIVa edició de la UPEC.